

Ühinenud Rahvaste
Hariduse, Teaduse
ja Kultuuri
Organisatsioon

UNESCO Eesti Rahvuslik Komisjon

UNESCO sündmused

UNESCO tähistab uusi rahvusvahelisi tähtpäevi

2011. a sügisel peetud UNESCO peakonverentsil lepidi kokku, et igal aastal hakatakse tähistama kolme uut ülemaailmset tähtpäeva.

13. veebruaril tähistatakse **ülemaailmset raadiopäeva**, et väärtustada raadio rolli nii informatsiooni- kui ka maailmapildi ja väärtushinnangute kujundajana. Paljudes maailma piirkondades on just raadio kõige olulisem teabekanal, kuna see on kättesaadav paljudele. Kuupäeva valik on seotud ÜRO raadio asutamiskuupäevaga 1946. aastal.

30. aprill kuulutati USA algatatud ettepaneku kohaselt **ülemaailmseks džässipäevaks**, et tõmmata tähelepanu džässile kui eri rahvaste ja muusikakultuuride improvisatsioonilisele ühendajale.

Mai neljandal nädalal otsustati hakata tähistama **ülemaailmset kunstihariduse nädalat**, et tähtsustada loovust ja kunsti rolli haridussüsteemis mitmekülgsete ning sotsiaalselt küpsete noorte ettevalmistamisel.

Foto: UNESCO/Sergio Santimano

Vaimse kultuuripärandi komitee 6. istung Indoneesias

Valitsustevahelise vaimse kultuuripärandi kaitse komitee kuues korraline istung peeti 22.–29. novembril Balis Indoneesias. Eestist osales üritusel TÜ kultuuriteaduste professor ja UNESCO ERK nõukogu esimees Kristin Kuutma.

Komitee arutas esimest korda konventsiooniosaliste aruandeid konventsiooni rakendamise kohta. Riikidel tuleb esitada perioodiline aruanne iga kuue aasta tagant pärast konventsiooni ratifitseerimist. Eestil seisab aruandlus ees sel aastal, tähtaeg on 15. detsember 2012. Aruandlus annab riikidele võimaluse hinnata oma edusamme konventsiooni rakendamisel ning komitee saab aimu rahvusvahelise koostöö

vajadustest ja prioriteetidest. Samuti on oluline jälgida konventsiooni nimekirjadesse kantud kultuuriilmingute käekäiku, mis võimaldab teha järeldusi nimekirjade mõju kohta.

Konventsiooni nimekirjad said istungil täiendust. Kiireloomulist kaitset vajava vaimse kultuuripärandi nimekirja kanti 23 kandidaadi seast 11 kultuurinähtust. Vaimse kultuuripärandi esindusnimekirja lisandus 19 kultuuriilmingut 49 väljapakutust. Registreeris, mis koondab häid näiteid vaimse kultuuripärandi tulemuslike kaitsemeetmete kohta, kanti 5 näidet 12 ettepanekust.

Komitee istungi ajal kogunes kolm korda ka akadeemilise töörühma "Forum for ICH-Researchers" algatusgrupp, kuhu kuuluvad Lõuna-Aafrika, Belgia, Prantsusmaa, Jaapani, Senegali, Maroko, Eesti ja Hollandi eksperdid. Lepiti kokku, et juunis 2012, vahetult enne konventsiooniosaliste üldkogu korraldatakse Pariisis vaimse kultuuripärandi uurijate akadeemiline foorum. Ürituse ülesehitus ja toimuvate paneelide teemad lähtuvad konventsiooni võtmesõnadest: vaimne kultuuripärand, kogukond, vaimse kultuuripärandi talletamine ja nimistud. Lisaks ettekannetele on plaanis põhjalik diskussioon. Eestit esindab töörühmas prof Kristin Kuutma, kes peab juunikuisel foorumil ka ettekande.

Üritust puudutav info koondatakse veebilehele www.ICHresearchers-forum.org

UNESCO veealuse kultuuripärandi kaitse konventsiooni kollokvium Belgias

13.–14. detsembril 2011 kogunes Belgia kuninglikku raamatukokku Brüsselis üle 200 huvilise, et tähistada UNESCO veealuse kultuuripärandi kaitse konventsiooni 10. aastapäeva. Konventsioon jõustus 2009. aasta jaanuaris ning tänaseks on sellega ühinenud üle 40 riigi. Mitmed riigid on konventsiooni ratifitseerimisega jõudmas lõpusirgele. Nii algas ka üritus Belgia esindajate sõnumiga konventsiooniga liitumise kohta. Eesti hetkel konventsiooniga ühinenud ei ole.

Teaduslikul kollokviumil arutati veealuse kultuuripärandi uurimise ja kaitse küsimusi, mis nõuavad suuremat riikide ning eraettevõtete ja riigi koostööd. Nii arheoloogide kui ka laiema üldsuse huvi veealuse kultuuripärandi vastu on järsult kasvanud. Samuti on suurenenud äriettevõtete hulk, kes tegelevad veealuse pärandi otsimisega ning kahjuks on leitud esemetega kaubitsemisest saanud paljude äriettevõtete eesmärk. Sellised tegevused saavad toimuda üksnes tänu

UNESCO ERK
Pikk 2,
10123 Tallinn
Tel: 6 441431
Fax: 6 313757
unesco@unesco.ee
www.unesco.ee

puudulikule seadusandlusele ja leiukohtade seirele ning muidugi mängib oma rolli ka mitmete riikide minimaalne teadlikkus või siis ignorantsus. UNESCO andmeil on viimase 20 aasta jooksul vähemalt 330 tähtsat laeva rüüstatud ning neilt ligikaudu 500 000 eset müüdnud ning tuhandeid väiksemaid leiukohti on tõsiselt kahjustatud.

Kui paljudele uurijatele põhjustab muret kalastus ja traalimine ning sellega kaasnevad kahjustused pärandile, siis samamoodi näevad selles ka probleemi kalastajad. Ehkki küll teisest vaatevinklist. Osapooli rahuldavatele lahendustele on võimalik jõuda üksnes ühiste arutelude tulemusena. Head eeldused selleks on loodud UNESCO veealuse kultuuripärandi kaitse konventsiooniga, millega liitumist pidasid vajalikuks enamik osalejatest.

Eesti esindajana osales teaduslikul kollokviumil Maili Roio muinsuskaitseametist. Tema osalemist toetas Euroopa Sotsiaalfond ja rahvusvaheline programm DoRa.

Antwerpeni koge töötoas käib konserveerimine
Foto: Maili Roio

Kultuurilise mitmekesisuse komitee 5. istung Pariisis

5.—7. detsembril 2011 toimus Pariisis järjekordne valitsustevahelise komitee koosolek, et arutada olulisemaid arenguid seoses 2005. a vastu võetud kultuuri väljendusvormide mitmekesisuse kaitse ja edendamise konventsiooniga. Päevakorra olulisemad sisupunktid puudutasid toetuste andmist kultuurilist mitmekesisust ja kultuuripoliitikat edendavatele projektidele, ootusi riikide poolt koostatavatele raportitele, konventsiooni artikli 21 käsitlemist (teemade kajastatus teistel rahvusvahelistel foorumitel) ning konventsiooni embleemi ettevalmistamist ning kasutamist.

Komitee otsustas rahvusvahelise fondi IFCD kaudu toetada 17 erinevat kultuuriprojekti kokku 1,3 mln USD ulatuses. Raha eraldati 10 000 kuni 100 000 USD projekti kohta. Valdavalt oli toetust saanud projektide sisuks kohaliku kultuuritööstuse edendamine, sageli kaasates noori või kehvemal järjel sotsiaalseid grupe. Komisjon käsitles eraldi teemana ka projektide hindamist ning

aruandlust ja rõhutas läbipaistva menetluse ning info laialdase kättesaadavuse olulisust (sh veebis).

Lisaks otsustati senisest enam tähelepanu pöörata fondi heaks annetuste kogumisele (eraldades selleks ka eraldi eelarve), vastav teema määrati ka komitee järgmise kohtumise päevakorda. Samuti jätkatakse järgmisel korral konventsiooni embleemi puudutavate juhendite väljatöötamist. Senine ühine arusaam on kokkuvõtvalt see, et embleemi kasutamismeetodid peavad olema paindlikud.

Kõige tulisem diskussioon toimus riiklike raportite koostamise üle. Kuigi enim oodati arutelu sisuliste ootuste üle, kulus suurem osa ajast vaidlustele selle kohta, millises keeles või keeltes peaks raportid avalikkusele kättesaadavad olema. Komitee lõplik seisukoht oli siiski ootuspärane: raport peab olema koostatud vähemalt ühes komitee ametlikus töökeeles ning edasi võivad riigid ise hinnata, kas ja kui ulatuslikult dokumenti lisaks tõlkida.

Komitee uueks juhiks valiti Paul Damasane (Zimbabwe), raportööriks Artashes Arakelyan (Armeenia) ning komitee asejuhtideks nimetati Brasiilia, Laose, Šveitsi ja Tuneesia esindajad.

Eestist osales kohtumisel Jorma Sarv kultuuriministeriumist. Järgmine kohtumine toimub 10.—14. detsembril 2012 Pariisis.

2014. aasta maailma raamatupealinna konkurs

UNESCO egiidi all tegutsev maailma raamatupealinna valimiskomitee kuulutas välja 2014. aasta maailma raamatupealinna konkursi. Varasematel aastatel on seda tiitlit kandnud näiteks Ljubljana (2010) ja Buenos Aires (2011). Käesoleval aastal kuulub tiitel Jerevanile ning 2013. aasta raamatupealinnaks on valitud Bangkok. Raamatupealinna tegevusaasta saab alguse rahvusvahelisel raamatu ja autoriõiguse päeval (23. aprill 2014) ning kestab järgmise aasta 22. aprillini.

Raamatupealinnaks kandideeriv linn tähtsustab raamatuid ja lugemist ning pakub välja põneva tegevusprogrammi, mis tuleb vormistada kuni 25-leheküljelise taotlusena ühes UNESCO ametlikus keeles (prantsuse, inglise, hispaania, vene, araabia või hiina). Nõuetekohaselt täidetud ja põhjendatud taotlus peab UNESCOsse jõudma hiljemalt 27. aprillil 2012.

Lisainfo: www.unesco.ee

Tallinna vanalinna raport UNESCOle

Eesti esitas 1. veebruariks UNESCOle Tallinna vanalinna seireraporti. Raport andis ülevaate UNESCO maailmapärandi Tallinna nõukogu tööst, kaitsekorraldus-kava koostamise protsessist ja tulemusest, olulisematest restaureerimistöödest (Kiek in de Kōk koos Ingeri ja Rootsi bastionide käikudega, Munkadetagune torn, Hellemanni torn) ning 2011. a jõustunud muudatustest muinsuskaitseaduses, mida muu hulgas täiendati UNESCO maailmapärandi paiku puudutava sättega: kõik restaureerimis-, projekteerimistööd ja uuringud maailmapärandi alal nõuavad muinsuskaitse tegevusluba sõltumata sellest, kas hoone on kantud kultuurimälestiste nimekirja või asub lihtsalt muinsuskaitsealal.

Võrumaa suitsusaunatava kui vaimne kultuuripärand

Kohaliku kogukonna initsiatiivil asuti 2010. aastal Võrumaal suitsusaunadele suuremat tähelepanu pöörama. Suitsusaunad ja saunakombestik on vanal Võrumaal tänaseni tuntud. Elavad traditsioonid muutuvad tihti koos aja ja oludega ning jäävad püsima siis, kui on inimestele jätkuvalt omased ja olulised. Suitsusaunade teemat on arutatud mitmel *tsõõriklavval*, 2010.a novembris peeti suitsusauna konverents Väimela kutsehariduskeskuses. 19. novembril 2011 toimus Võrumaal suitsusaunapäev. See algas seminariga Urvaste seltsimajas, kus kõneldi selle aasta pärimuse kogumisel nähtust-kuuldust. Pärast lõunat jätkus päev Põlvamaa talurahvamuseumis Karilatsis, kus avati näitus *“Savvusann – mi uma sann”* ning kõneldi aasta jooksul suitsusaunade hüvanguks tehtust, nüüdisaegsest saunapärimusest, saunaehitusest ja avatud suitsusaunade ettevõtmisest. Päeva lõpuosas peeti teelaua ümber ühine arutelu ja lepiti kokku edasised tegevusplaanid. Päeva sai soovi korral lõpetada saunaskäiguga muuseumi suitsusaunas.

Edasiste tegevusplaanide hulka kuulub ka suitsusaunatava laiem teadvustamine UNESCO vaimse kultuuripärandi nimekirja kaudu. Taotluse esitamise tähtaeg on 31. 03 2013.

Saunasõnad on osa saunakombestikust.
Foto: Triinu Ojar

Seminar „UNESCO ja Eesti biosfääri kaitseala“

UNESCO ERK korraldas koostöös keskkonnaametiga 8.veebruari lühiseminaril teemal „UNESCO ja Eesti biosfääri kaitseala“, mis toimus muinsuskaitseameti ruumides. Seminar korraldati seoses ettevalmistustega Lääne-Eesti saarestiku biosfääri kaitseala rahvusliku programmi koostamiseks. Lühiettekanded pidasid UNESCO ERK juhataja Kerli Gutman, UNESCO ERK nõukoja liige ning Eesti esindaja programmi „Nimene ja biosfäär“ rahvusvahelises koordinatsiooninõukogus Toomas Kokovkin ja keskkonnaameti biosfääri kaitseala nõunik Arvo Kullapere. Seminaril osalesid keskkonnaameti ja keskkonnainvesteeringute keskuse juhid ning keskkonnaministeeriumi ja MTÜ Jätkusuutlik Saaremaa esindajad. Ühiselt nenditi, et viimastel aastatel on Eesti biosfääri kaitseala arendamiseks palju ära tehtud, s.h. kaitseala sisse viimine säästva arengu seadusesse ning riigihanke korraldamine rahvusliku programmi koostamiseks. Arutati, milliseid institutsioone peaks programmi koostamisse kaasama, rõhutati haridus- ja teadusministeeriumi osaluse tähtsust teaduse ja innovatsiooni valdkondade esindamisel. Leiti, et uus 2014. a. EL finantsperspektiiv loob soodsad tingimused programmi reaalseks rakendamiseks ning et erinevatest rahastamisallikatest toetust taotlevad projektid võiksid saada lisapunkte vastavuse eest BKA programmile. Tõdeti, et otsustamist vajavad veel küsimused, kes ja kuidas programmi kinnitab ning kuidas suhestub see juba olemasolevate KOVde strateegiliste dokumentidega.

Ettevalmistused Tartu esitamiseks UNESCO loovlinnade võrgustikku

Jaanuaris ning veebruaris toimusid Tartu linnavalitsuses ning Eesti kirjanduse seltsis töörühma kohtumised, et ette valmistada Tartu kui kirjanduslinna esitamist UNESCO loovlinnade võrgustikku. Taotluse koostajana on tööle asunud Berk Vaher. Mais 2012 toimub UNESCOs loovlinnade võrgustiku aastakoosolek, kus otsustatakse, kas võrgustiku töös või sinna kandideerimise protsessis toimub muudatusi ning kinnitatakse rahastamine. Seetõttu soovitas UNESCO peakorteris esindaja eeltaotluse esitamisega oodata mai lõpuni, et taotlejad saaksid võimalikke muudatusi arvesse võtta.

UNESCO loovlinnade võrgustik loodi 2004. aastal ning hõlmab seitset linnade kategooriat: kinolinnad, käsitöö ja rahvakunsti linnad, disainilinnad, gastronoomialinnad, kirjanduslinnad, meediakunsti linnad ja muusikalinnad. Hetkel kannavad UNESCO kirjanduslinna tiitlit viis linna: Edinburgh, Melbourne, Dublin, Iowa City ja Reykjavik.

Kalender

27.02—10.03.2012

UNESCO täitevkoogu
189. istung Pariisis

6.03.2012

Kunstikoolitus
Sally Studios
UNESCO ühendkoolide
õpetajatele
maailmapärandi näituse
ettevalmistamiseks

9.—11.03.2012

UNESCO ühendkoolide
ÜRO simulatsioonimäng
Narva Soldino
gümnaasiumis

28.—29.03.2012

UNESCO ühendkoolide
regionaalne seminar
Riias, kus arutatakse IKT
võimaluste paremat
kasutamist koolielus

4.—8.06.2012

Vaimse kultuuripärandi
kaitse konventsiooni
osalisriikide üldkoogu
Pariisis

24.06.—06.07.2012

Maaüldkoolide komitee
36. istung Peterburis

UNESCO/ISEDC stipendium Eesti teadurile

3.—28. oktoobril 2011 osales Tallinna Tehnikaülikooli energeetika teaduskonna elektroenergeetika instituudi vanemteadur Jelena Šuvalova UNESCO/ISEDC stipendiaadina koolitusprogrammis, mis keskendus säästvate- ja taastuvenergiatele. Koolitus toimus Moskvas Venemaa rahvaste sõpruse ülikoolis.

Programmi peaarõhk oli suunatud järgmistele aktuaalsetele küsimustele: taastuvenergeetika, ökoloogia, koostöö arendamine „energia kindla arengu“ valdkonnas ja rahvusvahelise kaadripotentsiaali tugevdamine energeetika vallas. Vaadati läbi energiaefektiivsuse reformimise, energiasäästu ja taastuvenergia allikate kasutamise probleemid.

Programmis osalesid Valgevene, Burkina Faso, Hiina, Eesti, Gambia, Ungari, Kasahstani, Kõrgõzstani, Mali, Mosambiigi, Senegali, Sri Lanka ja Sudaani esindajad. Osalejad esinesid ettekannetega taastuvenergia allikate arendamise perspektiivist oma riikides. Saadud teadmisi kasutatakse edaspidi teadustegevuses ja praktikas.

UNESCO/ISEDC koolitusel osalejad Moskvas

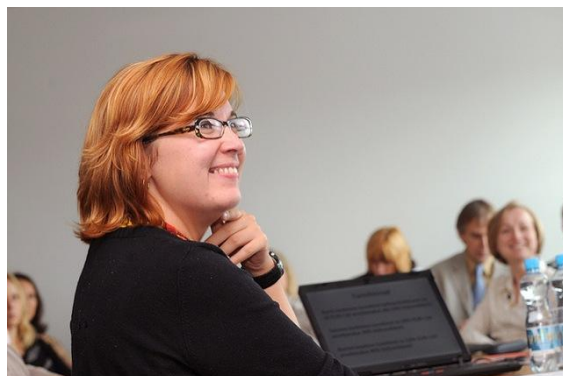
Eesti esitas UNESCOle kaks haridusraportit

Jaanuaris 2012 esitas Eesti UNESCOle kehalise kasvatuse õpetamist kajastava raporti, mille koostas Inge Raudsepp riiklikust eksami- ja kvalifikatsioonikeskusest.

Veebruaris 2012 esitab Eesti UNESCO elukestva õppe instituudile täiskasvanuhariduse hetkeseisu kajastava raporti, mille koostab UNESCO ERK nõukoja liige Talvi Märja koostöös haridus- ja teadusministeeriumiga.

Uus töötaja Eesti alalises esinduses UNESCO/OECD juures

Novembris 2011 asus Eesti alalises esinduses UNESCO/OECD juures tööle haridus- ja teadusküsimuste nõunik Heli Aru. Varasemalt on Heli Aru töötanud haridus- ja teadusministeeriumis.

Heli Aru

Uus töötaja UNESCO ERKs

Alates 1. märtsist 2012 asub UNESCO ERK sekretariaadis tööle Aliine Lotman, kelle vastutusvaldkondadeks on arengukoostöö ja haridus. Aliine on viinud läbi ÜRO simulatsioone Eesti UNESCO ühendkoolides ning teinud kaastööd MTÜle Mondo ja MTÜle Jaan Tõnissoni Instituudi maailmahariduse keskus.

Aliine Lotman

Eesti loobus UNESCO osalusprogrammist

Seoses UNESCO eelarvekriisiga otsustas UNESCO ERK nõukogu, et Eesti kui OECD liikmesriik ja eurotsooni liige loobub projektide esitamisest UNESCO 2012—2013 osalusprogrammi taotlusvooru. Varasematel aastatel on UNESCO osalusprogrammist saanud toetust mitmed Eesti arengukoostööprojektid.